

SZEF
KANCELARII RADY PAŃSTWA

Warszawa 1989-03-24

MINISTER-SZEF
URZĘDU RADY MINISTRÓW

Nr Wyb.010/I-3/1/89

Obywatele
Przewodniczący
Wojewódzkich Rad Narodowych
Wojewodowie i Prezydenci Miast:
Stołecznego Warszawy, Krakowa i Łodzi

Rada Państwa wniosła pod obrady Sejmu projekty ustaw związane z kierunkami zmian w systemie sprawowania władzy w Państwie, w tym również z utworzeniem nowych instytucji ustrojowych: Senatu i urzędu Prezydenta PRL.

Wprowadzenie nowych regulacji statusu i kompetencji naczelnych organów władzy państwowej wiązałoby się ze skróceniem obecnej kadencji Sejmu i przeprowadzeniem wyborów na podstawie nowej ustawy Ordynacja wyborcza do Sejmu PRL. Łącznie z wyborami do Sejmu przeprowadzone zostaną wybory do Senatu - nowego naczelnego organu władzy państwowej. Według roboczych propozycji przewiduje się, iż wybory mogłyby się odbyć w dniu 4 czerwca br.

W związku z tym, iż wybory przeprowadzone zostaną na podstawie zasadniczo zmienionych rozwiązań prawa wyborczego i przy znacznie skróconych terminach wykonania poszczególnych czynności wyborczych - zachodzi potrzeba niezwłocznego podjęcia wstępnych prac przygotowawczych, przy wykorzystaniu projektowanych rozwiązań w ustawie Ordynacja wyborcza do Sejmu oraz w ustawie Ordynacja wyborcza do Senatu. Należy zwrócić tu uwagę, iż w Ordynacji wyborczej do Senatu regulowane są tylko te rozwiązania procedury prawa wyborczego i instytucje, które są specyficzne dla wyboru senatorów. We wszystkich pozostałych natomiast kwestiach, odpowiednie zastosowanie mają przepisy Ordynacji wyborczej do Sejmu.

Do szczególnie pilnych prac i zadań należą:

- I. Przygotowanie propozycji podziału województwa na okręgi wyborcze do Sejmu.
 - 1. Zgodnie z projektem Ordynacji wyborczej, liczbę okręgów

wyborczych, ich granice i numery, a także liczbę i numery mandatów w poszczególnych okręgach ustala Rada Państwa. Zakłada się, iż w okręgach wyborczych wybieranych będzie ogółem 414 posłów, zaś z listy krajowej - pozostałych 46 posłów.

Ogłoszenie uchwały Rady Państwa w powyższej sprawie (w Monitorze Polskim) oraz podanie jej do wiadomości wyborców przez rozplakatowanie obwieszczeń powinno nastąpić najpóźniej w 40 dniu przed dniem wyborów (czyli, przyjmując wcześniej podaną datę wyborów, do 25 kwietnia br.).

W związku z tym, zachodzi potrzeba zgłoszenia do Kancelarii Rady Państwa w terminie do 5 kwietnia br. wstępnych propozycji w tej sprawie, z uwzględnieniem następujących zasad:

- okręg wyborczy obejmuje obszar całego województwa lub jego części (tzn. w całości poszczególne jednostki stopnia podstawowego: miasta, dzielnice i gminy);
- w okręgu wyborczym wybiera się od 2 do 5 posłów; liczbę posłów wybieranych w poszczególnych okręgach ustala się odpowiednio do liczby mieszkańców danego okręgu wyborczego.

Wysokość normy przedstawicielskiej, czyli liczbę mieszkańców przypadającą na każdy z 414 mandatów poselskich oraz liczbę mandatów dla danego województwa zostały przekazane w dniu 20 marca br na naradzie przewodniczących wojewódzkich rad narodowych.

2. W przypadku propozycji utworzenia na obszarze województwa dwóch lub więcej okręgów wyborczych, liczbę mandatów przypadających na dany okręg ustala się na podstawie wskaźnika, wynikającego ze stosunku liczby mieszkańców w okręgu do normy przedstawicielskiej. Oznacza to, że na każdy mandat powinna przypadać w przybliżeniu ta sama liczba mieszkańców.

Przy kształtowaniu liczby i granic okręgów należy również uwzględnić zasadę, iż w każdym okręgu wyborczym powinien być wybierany poseł bezpartyjny.

Zgodnie z projektem Ordynacji wyborczej, dla poszczególnych okręgów wyborczych ustalona zostanie przez Radę Państwa liczba mandatów przeznaczonych dla kandydatów członków PZPR, ZSL i SD oraz kandydatów członków Stowarzyszenia "PAX", UChS i

PZKS i innych kandydatów bezpartyjnych. Ustalenia, o których mowa powinny być podjęte najpóźniej w 35 dniu przed datą wyborów (do 30 kwietnia br.) i przekazane niezwłocznie okręgowym komisjom wyborczym.

3. Propozycje w sprawie liczby i granic okręgów wyborczych oraz liczby posłów w nich wybieranych powinny być sporządzone i dostarczone do Kancelarii Rady Państwa według wzoru, który został przekazany przewodniczącym wojewódzkich rad narodowych.

W przypadku podziału województwa na dwa lub więcej okręgów wyborczych, granice okręgu należy określić wymieniając nazwy jednostek podziału terytorialnego w kolejności: dzielnice, miasta, miasta i gminy oraz gminy z zachowaniem porządku alfabetycznego.

W propozycjach należy również podać przewidywaną siedzibę okręgowej komisji wyborczej (nazwę jednostki podziału terytorialnego).

4. Należy zauważyć, iż w odniesieniu do wyborów do Senatu, okręgiem wyborczym jest obszar województwa, zaś liczbę senatorów wybieranych w okręgu wyborczym określa bezpośrednio ustawa Ordynacja wyborcza do Senatu (art.3 projektu).

II. Podjęcie wstępnych działań dla ustalenia propozycji składów terenowych komisji wyborczych.

1. Wybory do Sejmu przeprowadzą: Państwowa Komisja Wyborcza, okręgowe komisje wyborcze oraz obwodowe komisje wyborcze, zaś wybory do Senatu: Państwowa Komisja Wyborcza i obwodowe komisje wyborcze powołane dla wyborów do Sejmu oraz odrębnie powołane wojewódzkie komisje wyborcze.

Stosownie do postanowień Ordynacji wyborczych, okręgowe oraz wojewódzkie komisje wyborcze powołują prezydya wojewódzkich rad narodowych najpóźniej w 35 dniu przed dniem wyborów, tj. do 30 kwietnia br.

Projekty składów osobowych tych komisji powinny być jednak przygotowane w takim terminie, by podjęcie przez prezydya WRN uchwał w tej sprawie mogło nastąpić w okresie do 20 kwietnia br.

Wiąże się to z nowymi zadaniami okręgowych i wojewódzkich komisji wyborczych, polegającymi na przyjmowaniu bezpośrednio od uprawnionych podmiotów odpowiednio: zgłoszeń kandydatur na posłów do wskazanego mandatu w okręgu wyborczym oraz kandydatur na senatorów, badaniu prawidłowości zgłoszeń, ich zarejestrowaniu i sporządzeniu okręgowej listy wyborczej.

2. Należy zwrócić również uwagę na szczególną rolę okręgowych komisji wyborczych w fazie podziału mandatów w poszczególnych okręgach. Zgodnie bowiem z proponowanymi rozwiązaniami, okręgowa komisja wyborcza wskazuje przy numerze każdego z mandatów - na podstawie ustalonej przez Radę Państwa dla danego okręgu liczby mandatów przeznaczonych dla kandydatów członków partii koalicyjnych i stowarzyszeń katolików i chrześcijan świeckich oraz innych kandydatów bezpartyjnych - przeznaczenie tego mandatu i podaje informacje o tym do wiadomości wyborców.

3. W świetle powyższego, niezbędne będzie zapewnienie w składach okręgowych i wojewódzkich komisji właściwej reprezentacji ugrupowań politycznych i społecznych. Stosownie do projektu Ordynacji, komisje powoływane są spośród wyborców wysuniętych przez wojewódzkie władze organizacji politycznych i społecznych lub ich porozumienia. Możliwe jest ponadto powołanie w skład komisji innych wyborców. Przyjęte projekty rozwiązań, odpowiednio wykorzystane, powinny zapewniać wgląd i udział bezpośredni w pracach komisji również osobom bezpartyjnym i reprezentującym kręgi opozycyjne. W składach komisji należałoby uwzględnić także przedstawicieli wojska.

III. Przygotowania do utworzenia obwodów głosowania.

1. Obwody głosowania, w których przeprowadzone zostanie głosowanie na terenie kraju dla wyboru posłów i senatorów, tworzą prezydium rad narodowych stopnia podstawowego. Uchwały w sprawie obwodów głosowania powinny być podane do wiadomości wyborców w formie obwieszczeń, najpóźniej w 35 dniu przed dniem wyborów, tzn. do 30 kwietnia br. Wymaga to odpowiednio wcześniejszych prac przygotowawczych, w tym także odbycia przez

prezydium rad narodowych stopnia podstawowego posiedzenia w tej sprawie.

W pracach przygotowawczych możliwe jest wykorzystanie podziału na obwody głosowania dla wyborów do rad narodowych w 1988 r., po ewentualnej weryfikacji w świetle doświadczeń z tej kampanii wyborczej i z uwzględnieniem wymogów nowej Ordynacji wyborczej do Sejmu.

Należy bowiem zauważyć, iż:

- obwód głosowania powinien obejmować od 500 do 3000 mieszkańców, przy czym możliwe jest, w uzasadnionych miejscowych warunkach, tworzenie obwodów dla mniejszej lub większej liczby mieszkańców;
- można tworzyć obwody głosowania w miejscach czasowego pobytu wyborców. Chodzi tu zatem o obwody głosowania w hotelach robotniczych, domach akademickich, szpitalach, sanatoriach i innych tego rodzaju miejscach czasowego pobytu grup wyborców.

Ordynacja nie przewiduje natomiast możliwości tworzenia obwodów głosowania w zakładach karnych, aresztach śledczych i ośrodkach przystosowania społecznego.

2. W odrębnym trybie i na innych zasadach aniżeli wyżej podane, tworzone są:

- obwody głosowania dla wyborców zakwaterowanych na terenie jednostek wojskowych, w tym podległych ministrowi spraw wewnętrznych;
- obwody głosowania na polskich statkach morskich, które w dniu wyborów będą w podróży;
- obwody głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą.

W sprawach tych, związanych wyłącznie z wyborami do Sejmu, nie stosuje się również ustawowego terminu powiadomienia wyborców o utworzeniu takich obwodów głosowania.

Szczegółowo regulują te kwestie przepisy art.17-20 Ordynacji wyborczej do Sejmu.

IV. Inne czynności przygotowawcze.

1. Dla zapewnienia podjęcia wstępnych prac przygotowawczych oraz właściwej ich koordynacji na obszarze województwa, zaleca się utworzenie zespołu roboczego, który w stosownym czasie przekształcony zostanie w wojewódzkie biuro wyborcze, służące pomocą okręgowym i wojewódzkiej komisji wyborczej oraz zapewniające sprawny przebieg prac wyborczych.

W składzie zespołu roboczego należałoby przewidzieć udział jednego z wicewojewodów oraz dyrektora biura WRN i dyrektorów wydziałów właściwych dla spraw organizacyjno-prawnych oraz społeczno-administracyjnych. Zespołowi zapewnić należy odpowiednią obsługę prawną.

Zespół roboczy, o którym mowa, powinien działać pod kierunkiem i na zlecenie przewodniczącego WRN, w porozumieniu z wojewodą (prezydentem).

2. Celowe jest też, by w ramach prac przygotowawczych do kampanii wyborczej podjęte zostały działania dla wytypowania w odpowiedniej liczbie pracowników urzędu wojewódzkiego, spośród których mogłyby być w późniejszym terminie wyłoniony zespół inspekcji komisji wyborczych.

* * *

Szczegółowe zasady organizacji prac wyborczych, a zwłaszcza wynikających z kalendarza wyborczego zostaną uregulowane w trybie późniejszym - po zarządzeniu przez Radę Państwa wyborów do Sejmu i Senatu.

Przewiduje się również druk Ordynacji wyborczej do Sejmu oraz Ordynacji wyborczej do Senatu niezwłocznie po ich uchwaleniu przez Sejm - w nakładzie zapewniającym ich przekazanie komisjom wyborczym, prezydiom rad narodowych i terenowym organom administracji państwowej oraz innym organom, uczestniczącym w przygotowaniu i przeprowadzeniu wyborów.

gen. dyw. Michał Janiszewski

Jerzy Breitkopf